

KELET-KÖZÉP-EURÓPA GAZDASÁGI FEJLŐDÉSE KÜLÖNBÖZŐ NÉZŐPONTOKBÓL KEREKASZTAL-BESZÉLGETÉSEK GAZDASÁGI VEZETŐK ÉS HALLGATÓINK KÖZÖTT

2019. november 5-én tartotta a félévi első rendezvényét a (b)raindrop elnevezésű konferencia. Az MNB Tanszék által támogatott konferencia témája a kelet-közép-európai régió gazdaságfejlesztési lehetősége volt. Az elmúlt harminc évben ez a térség egy meghatározott gazdaságfejlesztési pályát követett, amit a felzárkózási folyamat első szakaszának lehet tekinteni. Sok tényezővel leírható ez a folyamat: ilyen a közúti járműgyártás dominanciája, a nyugati piacokra való orientáltság, stb. . A világgazdaság jelenlegi fejlődési trendjeiből arra lehet következtetni, hogy ez a fejlődési pálya módosításra szorul a felzárkózás folytatódása érdekében. A rendezvény első részében négy különböző generációból származó vezető közgazdász járta körbe ezt a kérdést: Palánkai Tibor akadémikus, egyetemi tanár, Banai Károly energetikai szakértő, Lehmann Kristóf, az MNB igazgatója, az MNB Tanszék vezetője és Suppan Gergely, a Takarékbank vezető elemzője. A beszélgetést Bródi Gábor vezette le. A panel résztvevői egyetértettek abban, hogy jelentős gazdaságpolitikai átalakulás előtt áll a térség, és ebben kulcsszerepet játszik az oktatás és annak fejlesztése. A nézetkülönbség abban jelentkezett, hogy a jelenlegi termelési szerkezet, benne a jelentős arányt képviselő közúti járműgyártás mennyiben fog továbbra is meghatározó szerepet játszani.

A panelbeszélgetést követően a gazdasági vezetők, elemzők és jelenlegi hallgatóink közösen folytattak eszmecsere a térség gazdaságfejlesztési lehetőségeiről. Az egyes beszélgetésekről hallgatóink összefoglalót írtak, amit alább olvashatnak.

„HIÁNYOZNAK A VÁROSI/GAZDASÁGI KÖZPONTOK”

A résztvevőket tekintve egy igen izgalmas, változatos összetételű asztalnál ültem. Mentorként a beszélgetésben Ács Zsuzsanna, a Privátbankár és a Piac és Profit tulajdonosa, Lehmann Kristóf tanár úr, Suppan Gergely és Bródi Gábor vettek részt. A többi résztvevő hozzám hasonlóan az egyetem mesterszakos hallgatója volt.

A rendezvény kiemelt célja az volt, hogy lehetőséget teremtsen személyes kapcsolatok kialakítására és egymást megismerésére. Ennek jegyében a beszélgetés a személyes bemutatkozásokkal kezdődött. Hamar kiderült, hogy a hallgatók közül mindenki dolgozik vagy dolgozott korábban a nappali tagozatos hallgatói jogviszony mellett. A résztvevők egyetértettek abban, hogy a versenyképesség szempontjából fontos kitorési pont a felsőoktatás minősége. Ekkor felmerült, hogy az egyik probléma pont az lehet, hogy a hallgatók nem teljes állásban hallgatók, miközben ennek természetesen haszna is van, hiszen a munkatapasztalat révén is sokat tanulhatunk. Többféle ötlet merült fel a résztvevőkben a hallgatók főállású hallgatóvá tételére ilyen volt a komolyabb összegű ösztöndíj emelés és a tovább bővített diákhitel lehetősége. Az erről szóló eszmecsere részeként felmerültek ezen intézkedések szélesebb körű hatásai is, mint a kieső munkaerő makrogazdasági hatása, a költségek államháztartásra gyakorolt hatása vagy éppen a társadalmi mobilitást érintő hatások. A beszélgetés további részében sok szó esett a külföldi tapasztalatokról, azok fontosságáról, valamint arról, hogy milyen tényezők miatt nem tudnak/szeretnének néhányan külföldi tanulmányokban részt venni. Az Európai Unió versenyképessége kapcsán a résztvevők

az EU-n belüli egyenlőtlenségek szerepére hívták fel a figyelmet, valamint az igazán nagy városi/gazdasági központok (megalopoliszok) hiányára.

A beszélgetés ívét talán úgy lehetne legkönnyebben összefoglalni, hogy az oktatással kapcsolatos személyes tapasztalatokból merítve gondolkodtunk azon, hogy min lehetne és kellene elsősorban javítani, közben a beszélgetés végére megérkeztünk a technológiai átalakuláshoz, az ember szerepének változáshoz a gazdaságban.

Összességében igen tartalmas beszélgetés alakult ki, ahol sikerült kicsit megismernünk ugyanazon kérdések kapcsán eltérő élethelyzetben, karrierszinten lévő álláspontját. Nem mindenre sikerült jó megoldási javaslatot találnunk, de mégis megismerhettük, hogy ami az egyik oldalon lehetőség a másik oldalon miért nehézség, vagy éppen azt, hogy ami az egyik oldalon problémaként merül fel, a másik oldalon miért természetes. Azt hiszem, hogy a beszélgetés minőségét és a résztvevők egymás álláspontja iránti érdeklődését jelzi, hogy a meghirdetett rendezvény időbeli kereteit jóval meghaladva álltunk csak fel az asztaltól, és igazán még akkor sem zártuk le a megkezdett beszélgetést.

Baranyi Dániel¹

„NEM SZABAD ELFELEDKEZNÜNK AZ ALAPVETŐ EMBERI KÉPESSÉGEK ÉS TUDÁS ELSAJÁTÍTÁSÁRÓL SEM”

A kerekasztal-beszélgetés kiinduló témája az Európai Unió helyzete a kezdődő paradigma-váltásban, az új technológiákhoz való alkalmazkodás, különös tekintettel a kelet-közép-európai térségre. A panelbeszélgetés során több résztvevő részéről felmerült az oktatás és az egyetemek kiemelkedő szerepe: az innováció támogatása, valamint a technológiai fejlődés nyújtotta új megoldások az oktatáson belül.

A kerekasztal-beszélgetés résztvevői ebben az irányban folytatták a diskurzust: felmerült a magyar egyetemek kettőssége – egyes szakterületeken még mindig 50 évvel ezelőtti módszerekkel folyik a tanítás, más területeken azonban még kiforrotlan, ámbar újszerű módszerekkel kísérleteznek az oktatók. A résztvevők szerint egyik megoldás sem vezethet el a magyar egyetemek versenyképességéhez.

Ehhez kapcsolódóan felvetődött a távoktatás létjogosultsága a felsőoktatásban, melyről megoszlottak a vélemények. A szó szoros értelmében vett távoktatást a csoport egyértelműen elvetette. A személyes találkozás fontosságát valamennyien kiemelték. A részleges távoktatás (pl. tükrözött órák) bevezetésének pozitív hatásával a legtöbben egyetértettek, hiszen ebben az esetben a hallgató saját képességeinek megfelelően tud haladni, emellett lehetősége van az oktatóval is a személyes találkozásra és konzultációra.

A beszélgetés egyik központi kérdése volt a panelbeszélgetésen is elhangzó „emberi minőség” mibenléte: annak ellenére, hogy minden korban megvannak a leginkább jövedelmező képességek, ezek mellett nem szabad elfeledkeznünk alapvető emberi képességek és tudás elsajátításáról sem, legyen az 'soft' vagy 'hard skill'.

Horváth Anna²

¹ nemzetközi gazdaság és gazdálkodás MSc szakos hallgató, BCE

² regionális és környezeti gazdaságtan MSc. szakos hallgató, BCE

„HARMÓNIÁT KELL KERESNI A VERSENYKÉPESSÉG, A PRODUKTIVITÁS ÉS A MUNKAVÁLLALÓK HELYZETE KÖZÖTT”

Igor Lakota, Szlovénia magyarországi nagykövetségének gazdasági tanácsosa volt a kerekasztal-beszélgetés fő vendége. Tanácsos úr elmondta, hogy bár végzettségét tekintve nem közgazdász (hanem politológus), gazdasági vonatkozású munkahelyeinek köszönhetően sikerült szertennie gazdasági szaktudásra is.

A kelet-közép-európai régió fejlesztése során először a cégek jelentőségéről beszélt. Meggyőződése, hogy a cégek versenyképességének javítása, illetve az ezt kiegészítő megfelelő infrastruktúrális és gazdasági környezet „biztosítása” elengedhetetlen ahhoz, hogy a régió továbbra is hasonló vagy nagyobb ütemben fejlődjön. Mindemellett kiemelte, hogy az összes régiós fejlesztés kivitelezőinek, illetve a vállalkozásoknak is figyelembe kell venniük a környezetvédelmi aspektust, vagyis fenntarthatóságot. Említett egy szerinte mintának tekinthető vállalkozást a fenntarthatóság kapcsán (M SORA), melynek nem csupán működése fenntartható, hanem az általa előállított termékek (ablakok) segítik a fogyasztókat abban, hogy egy újabb lépést tehesse a fenntarthatóság/környezettudatosság irányába.

Álláspontja szerint a régiónak megoldást kell találni a demográfiai „kihívásra”; a vállalkozásokat elsősorban arra kell ösztönözni, hogy vendégmunkások behozatala és alkalmazása helyett inkább a modernizációs utat válasszák. Annak érdekében, hogy ez a modernizációs folyamat sikeres és folyamatos legyen, nem a cégek anyagi helyzetét tekintette a szűk keresztmetszetnek, hanem azt, hogy a vállalatok mennyire képesek a munkavállalóikat ezen folyamatba bevonni és velük együtt dolgozni. Vagyis egyfajta harmóniát kell keresni a versenyképesség, a produktivitás és a munkavállalók helyzetével kapcsolatosan.

Úgy gondolja, hogy a kelet-közép-európai régióban továbbra is az autóipar, illetve az azzal kapcsolatos ágazatok lesznek dominánsak. Ugyanakkor szerinte egyre inkább azon kellene dolgozni a térségbeli államoknak, hogy minél nagyobb hozzáadott értékű termékeket gyártsanak, illetve a know-how „mértékét” is szükséges lenne növelni.

Véleménye szerint a régióban a fejlesztések egyik hátráltatója a kohéziós politika során megvalósított beruházások/támogatások elégtelen ellenőrzése, végső soron pedig a korrupcióból fakadó hatékonyságvesztés. Ennek a megszüntetése pedig már nem térségbeli, hanem EU-s szintű kihívást jelent, mindaddig viszont, amíg erre nincs érdemleges megoldás, számolni kell azzal, hogy a fejlődés nem lesz teljesen optimális a lehetőségekhez képest. A kohéziós politika kapcsán azt is elmondta, hogy szerinte az esetlegesen felmerülő jogállamisági aggályok esetén a szankciók semmiképp sem a régiós fejlesztésekre szánt támogatások csökkentése kellene, hogy legyen, mivel kérdéses, hogy ezzel az eszközzel elérhető lenne-e a korrupció csökkentése.

Bartók Viktor ³

³ nemzetközi gazdaság és gazdálkodás MSc. szakos hallgató, BCE

„A ’NEM TUDÁSNAK’ IS VAN ÁRA”

Az első fontos megállapítás az volt, hogy térségünk nehezebb helyzetben van az összefogást illetően, mint az Egyesült Államok. Ott ugyanis a nyelv és a közös kultúra olyan kohéziót teremt az egyes államok, területek és városok állampolgárai között, amit a gazdaság dimenzióiban is ki lehet aknázni.

Az asztalnál helyet foglalók egy emberként értettek egyet abban, hogy a térség integrációjában legfontosabb szerepe az informatikának és az ún. Ipar 4.0-nak lesz – a gyártási technológiák eddig még nem tapasztalt ütemű fejlődésének és terjedésének lehetünk nemsokára tanúi.

A fentebb említett nehézséget is oldhatja a fejlesztés iránti vágy, hiszen térségünk országai közös K+F projektekbe kezdhethetnek, internacionális kutatócsoportokat hozhatnak létre.

Ezután az asztal az oktatás fontosságát emelte ki, hiszen nélkülünk nem lehet kutatócsoportokat létrehozni vagy érdemben hozzájárulni a közös innovációhoz. A legtöbben megegyeztek abban, hogy fontos lenne a vállalatokat az eddiginél szorosabban bevonni a felsőoktatásba (meggondolandó lenne az amerikai modell átélése), hogy segíthessenek a piaci viszonyok megismerésében, a fejlesztések lehetséges/kívánatos megvalósításában és nem utolsósorban a jövő munkavállalóinak felkészítésében.

Kulcsszó volt a beszélgetés alatt az innováció kifejezés – a legfontosabb megállapítás ezzel kapcsolatban: a ’nem tudásnak’ is van ára. Nem engedhetjük meg, hogy a térség fejlesztési hullámaiból kimaradjunk.

Érdekes volt, hogy a magyar potenciált a gyógyszeriparban látták néhányan. Az ezt tagláló érvelések alatt kifejtésre került, hogy az utóbbi évtized legdinamikusabban fejlődő és nemzetközileg legjobban elismert ágazatról van szó – legalábbis az érvelők szerint.

Balogh Attila ⁴

⁴ nemzetközi gazdaság és gazdálkodás MSc. szakos hallgató, BCE